

Рецензия

**от проф. д-р Галина Лардева-Минкова,
АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“-Пловдив**

за творческите и научните постижения на гл. ас. д-р Александър Гьошев
във връзка с кандидатурата му в конкурса за доцент в Професионално
направление 8.2.: Изобразително изкуство, Специалност Графичен дизайн

I. Данни за кандидата и конкурса

Александър Гьошев е завършил магистърска степен в Национална художествена академия през 2002 г. в курса на проф. Владислав Паскалев, катедра „Илюстрация и художествено оформление на книгата“. От 2010 г. е докторант в катедра „Книга и печатна графика“ на НХА. Темата на дисертационния му труд е „Художествени трансформации във визуалните характеристики на българския национален символ- лъва“, а научен ръководител- проф. Кирил Гогов. Дисертацията е успешно защитена през 2016 г. От 2009 г. д-р Александър Гьошев е преподавател по графичен дизайн и илюстрация в специалност Графичен дизайн и фотография, факултет Изобразителни изкуства на АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“, Пловдив. През 2017 г. след успешно издържан конкурс е назначен за главен асистент.

Профилът на научните и творческите интереси на кандидата са в много широки граници на областта на графичния дизайн: изследванията на шрифтовете, техния генезис и историческо развитие (в частност развитието на глаголицата и кирилицата), традицията на черно-бялата рисунка в българското изобразителното изкуство и българската илюстрацията, синхронна и диахронна поетика на плакатното изкуство. – Всички тези звена на засилен интерес извеждат д-р Гьошев както към изследователска активност, така и към творческо експериментиране в практиката му на графичен дизайнер.

По такъв начин художествената практика на Александър Гьошев заема средишно място – като място на рефлексия, експеримент и дидактическо пространство – спрямо неговата научна и преподавателска работа. Той е автор на художествените решения и оформлението на десетки албуми на историческа, културна и художествена тематика, учебници и учебни помагала, книги, исторически хроники, списания, каталози, плакати, брошури и др.

Д-р Гьошев е съучредител и директор на фондация Про либрис, чиято основна цел е популяризирането на изкуството на книгата.

Той е награден с плакет от инициативния комитет за честванията на 120 години от Съединението за изданието „Съединението на България 1885 г.“.

Конкурсът за доцент в Професионално направление 8.2. Изобразително изкуство, специалност Графичен дизайн, е обявен в Държавен вестник, бр. 59 от 26.07.2019 г. със срок два месеца от публикуване на обявата. Документите на кандидата Александър Гьошев са подадени в законовия срок. Процедурните изисквания по провеждането на конкурса са стриктно спазени.

II. Концептуално изграждане на кандидатурата

Основната документация по кандидатурата на Александър Гьошев е представена в професионално подготвено портфолио, обемащо 60 страници. То съдържа основна информация за кандидата и неговите активности, като същевременно представлява разгърнат разказ за пътя му като автор на художествени и дизайнерски графични оформлениа. В своите опорни точки обаче този разказ представя в един макар и съвсем минимизиран вид и развитието на идеите за книжния дизайн у нас в последните две десетилетия. В портфолиото Гьошев говори за развитието на технологиите, но и за своите учители и съавтори, за авторите на книгите (особено за авторите на научно-популярните книги) и за издателите – с уважение и с разбиране на множеството различни гледни точки, със съзнание за самата вариативност като ценност в мисленето за графичния дизайн. Това не е само въпрос на колегиална етичност, а е важна настройка за

изкуството на дизайнера: да реагира с решение на всяка необходимост, да изведе и подчертае различната гледна точка, да визуализира както своите, така и чуждите идеи, като снесе цялостната диалогичност на това общуване в единството на продукта.

В тази перспектива от особено значение за представянето на Александър Гьошев са историческите тонове и научно-популярните издания с богат снимков материал. Независимо от това, че кандидатът е оформял и множество други книги – и художествени, и литературнокритически, мемоарни, като трябва да се спомене – и към тях се е отнасял винаги с проникващо разбиране, то все пак тъкмо набелязаните научно-популярни тонове предоставят необходимото пространство за изграждане на критическа и методологическа рефлексия спрямо собствената работа. Важно за концепцията на това представяне е съзнанието за вторичността на визуалните образи: за това, че дизайнерските продукти се създават в условия на едно безкрайно циркулиране на образите, в което те се явяват винаги на втори ред – като цитати или своеобразни колажи, подлежащи на рекомбиниране.

Не на последно място във връзка с концепцията на представения свод документи: самото портфолио е съставено като двойствен в своето насочване образец: от една страна, като практически пример за работата на кандидата в контекста на рекомбинирането на образните фрагменти, а, от друга, като есенция на дидактическия подход на кандидата спрямо обучаемата аудитория.

III. Общ преглед на съдържанието на документалния корпус

Кандидатът с основание посочва като концептуално водещи в представянето на своята работа създаването на визуалния облик на сборници, разположени между науката и нейното функционално прилагане като популярно знание – представени в портфолиото в раздел „Научно-популярни издания и албуми“ и „Албумни издания“. Такива са представителните тонове „Български традиционен календар“, в който д-р Гьошев работи с екип на БАН,

изключително богатата с визуален материал книга на проф. Димитър Овчаров „Ранновизантийска култура по българските земи. IV-VI век“, както и „Римска Мизия“ на Румен Иванов. Типологично сходна задача стои пред графичния дизайнер при разработването на художественото пространство в албумите, например в томовете „Съединението на България“, „Април 1876“, „100 години независима България“, „Историческата 1885 г. в гравюри“, както и в рдващото се на изключително широка популярност издание „Филипополис“ (автори Димитър Райчев и Елена Кесякова), което през настоящата година бе допълнено и преиздадено. – Във всички тези случаи още самото обстоятелство, че работата по графичния дизайн е възложена именно на кандидата, говори за неговите качества и авторитета му в специализираните среди и издателствата. От съществено значение за самата работа на автора по тези издания е опитът му за отваряне на дигиталните образи към пространствата и полетата на книгата и създаването на баланс между различните видове изображения (с. 28). В дизайнерските си решения за този тип издания д-р Гьошев използва научни скици и карти като образна база за създаване на графични структури, които интегрира художествената тъкан на книгата (с. 10).

Важно място сред художествени продукти, представени в портфолиото, са събраните съчинения на Чудомир (издателство Абагар, 2013). Изданието е отличено с престижната награда Златен лъв на Асоциация Българска книга. Заслужава да се подчертае решението на Александър Гьошев, основаващо се върху идеята за „шест визуални вица“ (с. 34), според както гласи формулировката на интенцията. То поставя познатите Чудомирови изображения в ситуация на тяхното интензивно рецептивно удвояване, на своеобразното им „слизане“ от рамката на тяхната медия-носител: приседнали върху повърхността на разтворената книга, носещи книгата под мишница, изправени срещу рамката на музеен експонат или току-що напуснали собственото си изображение от разлепения плакат. Поставени по такъв начин в перспективата на взаимно четене, образите подчертават собствения си модулен характер, своята принципна съвместимост и способността за съотнасяне. Но същевременно взаимното четене се насочва пряко и към традицията на нашата култура от зората на новото

българско време, в традицията на онова конституиращо рефлексивната ни способност „Бай Ганьо чете „Бай Ганьо““.

Останалите авторски решения в областта на дизайна на книгата, обособени в портфолиото в раздел „Оформление на корици“, правят впечатление със своята изключително пъстра разностранност, която рефлектира в изключително разнообразни решения. Обикновено с оформлението, което създава, дизайнерът-художник на книгата поставя своя разпознаваем в определени кръгове почерк – това е своеобразен подпис, който издателите търсят. Александър Гьошев прави нещо принципно различно. Той налага свой визуално интерпретиращ прочит върху непосредствения прочит на текста, като интерпретацията придобива своя собствена, конкретна физиономичност. В това пространство присъстват всякакъв тип четива – от чисто жанрови, популярни, дори например автосугестивни текстове до експериментални или провокативни заглавия. „Поток. Психология на оптималното преживяване“ от Михай Чиксентмихай, „160 години Уолстрийт“ на Георги Вуков, „Метрополитен“ на Андрей Захариев, стихосбирките „Догонване на света“ на Марко Ганчев и „Клада“ на Марко Марков, мемоарната на Георги Стоянов „Паметта на сърцето“, социопсихологическия сборник статии на Тони Николов „Българската дилема“.

Особено любопитни са дизайнерските решения, описани в раздел „Илюстрация“. Тук примерният фокус е поставен върху два характерни и принципно различни случая: книгата на Ивет Анави „Съмна се“ и популярния том „Великите европейци“ от Пламен Асенов. В първия случай със своите илюстрации към „Съмна се“ д-р Александър Гьошев се стреми към баланс между различни рисунъчни следи в духа на традицията на Илия Бешков и Борис Ангелушев (с. 44). В контраст на това избраният пластичен подход във втория случай е съобразен с ескизния характер на текстовете. Рисунките са създадени чрез дигитална с пестеливи жестове и извеждат изобразителните характеристики на портретуваните личности (с. 46).

Не на последно място трябва да се отбележи и дейността на Александър Гьошев като автор на плакати представени в раздел „Плакат“. В действителност

работата по плакатите за оперни спектакли като „Лицето на лъва“, „Дон Карлос“, „Африканката“, „Севилският бръснар“ и балета „Гето“ са част от едно комплексно сътрудничество с Държавна опера Стара Загора и с режисьора Славчо Николов. Освен сценографски проекти, Александър Гъшев създава и поредица от плакати и графични изображения за различни оперни и балетни постановки. Като дизайнер се стреми да разнообрази графичното оформление на традиционния оперен афиш. Основните визуални похвати в дизайнерската му дейност са насочени към създаване на художествено единство на образите с типографските елементи. Показва креативен подход в композицията на сценичния плакат – използва различни изображения: картини, произведения на изкуството, фотографии и др. и ги комбинира с двуизмерни авторски изображения. Неговите авторски решения съпоставят по един напълно концептуално издържан начин произведенията на плаката с останалите визуални форми, от една страна, а, от друга, извеждат изкуството на плаката като напълно самостоятелна в спецификата си жанрова визуална форма – като формат, атрактивна визия, съдържание, комуникационни качества, достъпност и т.н.

Предвид всичко това и като оценявам по достойнство изложената по-горе продукция, намирам за напълно основателно да дам своята положителна оценка за кандидата, като препоръчвам на Научното жури да изготви доклад-предложение до факултет „Изобразителни изкуства“ в АМГИИ „Проф. Асен Диамандиев“ за избора на гл. ас. д-р Александър Гошев за заемане на академичната длъжност „доцент“ в област на висшето образование 8. Изкуства; Професионално направление 8.2. Изобразително изкуство; научна специалност „Графичен дизайн“

11.11.2019 г.

Пловдив

